
Nagroda Lednickiego Orła Piastowskiego dla Profesora Jerzego Wyrozumskiego

---

„by badać przeszłość, potrzeba wytrwałości i serca”

W maju 2015 roku w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy po raz siódmy¹ wręczono honorową Nagrodę Lednickiego Orła Piastowskiego. Laureatem tej edycji został prof. dr hab. Jerzy Lesław Wyrozumski².

Przyznanie Nagrody zbiegło się w czasie z Jubileuszem Profesora — 85. rocznicą urodzin. Profesor Wyrozumski urodził się w Trembowli, skąd po wojnie wyemigrował. Początkowo rodzina zamieszkała w Kcyni, przez krótki czas przyszły profesor uczęszczał do szkoły w Wągrowcu. Następnie Wyrozumscy udali się na ziemię lubuską, a w końcu do Koźła, gdzie Lesław został Jerzym³. Po uzyskaniu matury Profesor rozpoczął studia w Krakowie na Uniwersytecie Jagiellońskim, „bo był sławny” — jak sam mówi. Studiując historię, uczestniczył w wykładach i zajęciach takich znamienitych historyków, jak Ludwik Piotrowicz, Jan Dąbrowski, Zofia Koźłowska-Budkowa i Sylwiusz Mikucki. Największe wrażenie zrobił na nim jednak profesor Roman Grodecki. To pod wpływem zajęć z nim zajął się historią społeczną i gospodarczą. Na jego seminarium napisał pracę *Początki opieki społecznej w górnictwie polskim*, którą nieco później opublikował w księdze dedykowanej Mistrzowi.

---

¹ Warto przypomnieć, że dotychczasowymi laureatami Nagrody Lednickiego Orła Piastowskiego są: prof. dr hab. Gerard Labuda, prof. dr hab. Zofia Kurnatowska, prof. dr hab. Jerzy K. Strzelczyk, prof. dr hab. Zygmunt Świechowski, prof. dr hab. Klementyna Żurowska oraz prof. dr hab. Henryk Samsonowicz.

² Jerzy nie jest imieniem nadanym profesorowi na chrzcie, na którym otrzymał imiona: Lesław, Grzegorz i Antoni. Jednak, na skutek zawirowań wojennych, podczas rejestracji w Koźlu jedynym dokumentem, na który można było się powołać, okazało się świadectwo szkolne z Trembowli, gdzie przez omyłkę nauczycielki wpisane było imię Jerzy.

³ Por. przypis 2.

W 1955 roku Laureat Nagrody Lednickiego Orła obronił pracę magisterską i rozpoczął pracę zawodową. Początkowo na krótko znalazł zatrudnienie w Archiwum Państwowym, a następnie związał się na całe życie z Uniwersytetem Jagiellońskim. W 1963 roku obronił pracę doktorską na temat tkactwa małopolskiego w późnym średniowieczu, natomiast w 1968 roku rozprawa *Państwowa gospodarka solna w Polsce do schyłku XIV wieku* stała się podstawą habilitacji.

Obok zagadnień gospodarczych i społecznych Laureat podejmował też studia z zakresu historii politycznej. Wśród licznych rozpraw do najważniejszych należą prace poświęcone Kazimierzowi Wielkiemu oraz królowej Jadwidze Andegawenńskiej. Książka o Królowej Jadwidze posłużyła jako podstawowy materiał w procesie kanonizacji królowej. A jak ważna to była rozprawa, świadczy uhonorowanie Profesora Krzyżem Komandorskim św. Sylwestra przez papieża Jana Pawła II oraz medalem *Bene merenti* przez Papieską Akademię Teologiczną w 1998 roku.

Odrębnym nurtem badawczym profesora są dzieje kultury średniowiecznej oraz dzieje polskiego kościoła średniowiecznego (studia o arcybiskupach gnieźnieńskich), a także prace hagiograficzne — w tym poświęcone świętym: Jackowi, Wojciechowi, Gereonowi i Stanisławowi.

W 1978 roku ukazała się *Historia Polski do roku 1505* wydana jako tom pierwszy czterotomowego zarysu dziejów Polski. Do chwili obecnej ukazało się 13 wydań tej pozycji, służących kolejnym pokoleniom studentów historii i pasjonatów przeszłości.

Jako krakowianin z wyboru wiele prac poświęcił średniowiecznemu Krakowowi. To kolejny nurt badawczy w działalności Profesora. Zainteresowanie problematyką miejską zaowocowało pracami poświęconymi innym miastom (wśród nich — Płock, Kórnik, Krosno, Dukla i Strzyżów).

Laureat wielokrotnie włączał się żywo w obronę niezależności instytucji naukowych i kulturalnych. Walczył o autonomię Uniwersytetu Jagiellońskiego (angażując się w obronę studentów w czasie stanu wojennego), bronił Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, a przede wszystkim Polskiej Akademii Umiejętności. Jako popularyzator historii wspierał starania o budowę pomników Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy i Kowalu — miejscu urodzenia króla.

Profesor Jerzy Wyrozumski jest wybitnym uczonym i wychowawcą kilku pokoleń młodzieży. Był wielokrotnie odznaczany i nagradzany w kraju i za granicą. Jest m.in. uhonorowany estońskim Orderem Krzyża Ziemi Maryjnej. Otrzymał doktoraty honorowe uniwersytetów w Miszkolcu i Peczu (Węgry), Bydgoszczy i Rzeszowie. Pełnił i pełni szereg funkcji, będąc członkiem wielu towarzystw — jest m.in. prezesem Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, kierownikiem Ośrodka Dziedzictwa Kulturowego w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie, a także sekretarzem generalnym Polskiej Akademii Umiejętności.

Ryc. 1. Profesor Jerzy Lesław Wyrozumski — laureat Nagrody Lednickiego Orła Piastowskiego w roku 2015; fot. Archiwum MPP